

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/archiwum/163210,Cykl-filmow-Zbrodnia-niedoskonała.html>
28.02.2026, 02:09

Cykl filmów „Zbrodnia niedoskonała”

Zapraszamy na prezentację cyklu filmów o zbrodniach dokonanych przez Niemców na ziemiach II RP wcielonych w 1939 roku do III Rzeszy.

17.04.2024

● Lasy Pałędzko-Zakrzewskie

Gdzie Niemcy zamordowali najwybitniejszych obywateli Wielkopolski w pierwszych miesiącach II wojny światowej? Jaką rolę w pierwszym okresie okupacji niemieckiej pełnił obóz koncentracyjny Fort VII w Poznaniu? Kto dokonywał mordów w Lasach Pałędzko-Zakrzewskich i jaka była liczba ofiar tamtejszych egzekucji? Dlaczego ta zbrodnia jest zbrodnią niedoskonałą? Co to była „Akcja 1005” przeprowadzona przez Niemców w ostatnich latach II wojny światowej? Dlaczego tak mało wiemy o niemieckich zbrodniach dokonanych w kompleksach leśnych Pałędzia i Dąbrówki k. Poznania?

Na te i szereg innych pytań odpowiedzą Marta Szczesiak-Ślusarek oraz Tomasz Cieślak z Oddziałowego Biura Edukacji Narodowej IPN w Poznaniu.

Polaków zamordowanych w kompleksach leśnych Pałędzia i Dąbrówki k. Poznania Niemcy przewozili z Fortu VII w Poznaniu. Był to pierwszy niemiecki obóz koncentracyjny zlokalizowany na okupowanych terenach Polski. Sprawcami tych mordów byli funkcjonariusze Einsatzgruppe VI. Była to formacja policyjna specjalnego przeznaczenia, działająca początkowo na zapleczu frontu, tzw. „szwadron śmierci”. Jeden z funkcjonariuszy tej grupy, Heinrich Fink opisał sposób wykonywania egzekucji: „wiązano ich po czterech [...], skazani kładli się ze związanymi ze sobą rękami, twarzą do ziemi i rozstrzeliwani byli strzałem w głowę”. W lasach Pałędzko-Zakrzewskich Niemcy zamordowali przynajmniej 4500 Polaków, ale ustalenie prawdziwej liczby ofiar jest utrudnione z powodu zatarcia w 1944 r. przez niemieckie Sonderkommando śladów tych zbrodni.

● Chojnicka „Dolina śmierci”

Kto stał się ofiarą działań niemieckich zbrodniarzy w okolicach Chojnic w pierwszych miesiącach II wojny światowej? Jaka jest historia jednej z największych zbrodni dokonanych przez Niemców jesienią 1939 roku? Jaką rolę spełniał na początku okupacji niemieckiej budynek Krajowego Zakładu Opieki Społecznej w Chojnicach? Kto był sprawcą mordów dokonanych w chojnickiej „Dolinie śmierci”? Czy morderców dosięgła zasłużona kara? Kiedy doszło do ekshumacji ofiar niemieckich zbrodni i czy wszystkie ofiary chojnickiej „Doliny śmierci” udało się odnaleźć i zidentyfikować?

Na te i szereg innych pytań odpowie dr Dawid Kobińska z Fundacji Przyjaciół Instytutu Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk.

W październiku 1939 r. Niemcy w budynku Krajowego Zakładu Opieki Społecznej w Chojnicach utworzyli obóz zatrzymań. To właśnie tam umieszczano mieszkańców Chojnic i powiatu chojnickiego, głównie przedstawicieli tutejszej inteligencji. Początkowo mordowano ich na Polach Igielskich. Egzekucji więźniów dokonywano poprzez strzał w tył głowy i uderzenia tępymi narzędziami. Zamordowanych wrzucano do wykopanych rowów i przysypywano warstwą piasku.

Sprawcami tych zbrodni byli miejscowi Niemcy – członkowie organizacji Selbstschutz Westpreussen, a teren, gdzie odbywały się egzekucje nazwano „Doliną śmierci”.

● Las Lućmierski

Jaką rolę na początku okupacji niemieckiej pełnił obóz przejściowy w Radogoszczu? Gdzie Niemcy dokonywali pierwszych masowych egzekucji na ziemi łódzkiej? W jakich latach doszło do niemieckich zbrodni w Lesie Lućmierskim i ile ofiar pochłonęły masowe egzekucje dokonane tam przez Niemców? Gdzie pochowano ofiary egzekucji w Zgierzu? Jak natrafiono na masowe groby zbiorowe zlokalizowane w Lesie Lućmierskim?

Na te i szereg innych pytań odpowiedzą Artur Ossowski z Instytutu Pamięci Narodowej w Łodzi oraz dr Olgierd Ławrynów z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego.

W skrajnie prymitywnych warunkach w obozie przejściowym na Radogoszczu, Niemcy torturowali, szykowali, a następnie przeprowadzali selekcje ludzi przeznaczonych do zagłady. Na początku II wojny światowej na terenie ziemi łódzkiej niemieccy oprawcy wykonywali egzekucje głównie w tamtejszych lasach: Lućmierskim, Łagiewnickim, Wiączyńskim, Okręglik oraz na poligonie wojskowym na Brusie w Łodzi. W sześciu zbiorowych mogiłach w Lesie Lućmierskim zlokalizowano sześć masowych grobów, w których w latach 1939-1940 pogrzebano ciała polskich obywateli.

● Las Szpęgawski

Kogo Niemcy zamordowali w Lesie Szpęgawskim na Pomorzu? Kto był ofiarą niemieckiej ludobójczej operacji eutanazyjnej „Akcja T4”? Dlaczego na Kaszubach doszło do największych zbrodni dokonanych przez Niemców jesienią 1939 roku? Co wydarzyło się jesienią 1939 roku w szpitalu psychiatrycznym w Kocborowie i co stało się z pacjentami tej placówki? Jak wyglądała i na czym polegała przeprowadzona przez Niemców w 1944 roku akcja „niwelacyjna”? Jak obecnie wygląda upamiętnienie zamordowanych w Lesie Szpęgawskim Polaków?

Na te i szereg innych pytań odpowiedzą dr Barbara Męczykowska oraz Mateusz Kubicki z Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku

Jesienią 1939 roku w Lesie Szpęgawskim Niemcy przeprowadzili masowe egzekucje polskiej inteligencji, działaczy społeczno-politycznych oraz osób z zaburzeniami psychicznymi. Las Szpęgawski położony ok. 7 km od Starogardu Gdańskiego w kierunku Tczewa, w pobliżu wsi Szpęgawsk. Jest to największe miejsce masowych straceń Polaków i osób innych narodowości w tym rejonie. Apogeum mordów w tym kompleksie leśnym przypadło na okres od 16 października do 8 grudnia 1939 r. Liczba ofiar zamordowanych w Lesie Szpęgawskim waha się od 5000 do 7000 osób. Pod koniec wojny ramach „Akcji 1005” Niemcy próbowali zatrzeć ślady swoich zbrodni.

● Lasy Panewnickie

Gdzie pochowani są Polacy zamordowani na Rynku w Katowicach w 1939 roku? Kiedy doszło do największej egzekucji w tym mieście? W jakich kompleksach leśnych po wkroczeniu Wehrmachtu w 1939 roku dokonywano egzekucji polskich obywateli z terenu Górnego Śląska? Kto dokonywał tych egzekucji? Jaką rolę w ataku na Górny Śląsk odegrały niemieckie formacje paramilitarne i jakich zbrodni dopuścili się ich członkowie?

Na te i szereg innych pytań odpowie Michał Miwa-Młot z Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach.

W 1939 roku Niemcy dokonali w lasach położonych na granicy Rudy Śląskiej, Katowic i Mikołowa tajnych egzekucji polskich obywateli pochodzących z terenu Górnego Śląska. Dużą rolę w tych zbrodniach odegrały obok Wehrmachtu i formacji policyjnych – Einsatzgruppen, oddziały niemieckich formacji dywersyjnych znanych jako Freikorps Ebbinghaus. Świadkiem tych zbrodni był miejscowy gajowy Franciszek Kuźnik, który po wojnie zeznał, że „przez około miesiąc czasu, wieczorem lub nad ranem słyszeć było strzały z lasów należących do Nadleśnictwa Murcki. Po strzałach wnosilem, że dokonywano nowych rozstrzeliwań. Ja osobiście stwierdziłem i odnalazłem sześć masowych grobów[...] Na podstawie informacji innych osób odnalazłem razem dwanaście masowych grobów, położonych na terenie gminy Podlesie i Panewnik.”

Filmy to projekt pięciu Oddziałowych Biur Edukacji Narodowej IPN w Poznaniu, Gdańsku, Bydgoszczy, Łodzi i Katowicach.

Koordinacja i pomysł cyklu: Marta Szczesiak-Ślusarek i Tomasz Cieślak (IPN Oddział w Poznaniu).

Zapraszamy!

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Film